

1978-12-23

AUTHOR/KEY FIGURE

Joseph Beuys

FACTS

Document type:
Manuscript

Language:
Dansk

Date explanation:
Teksten er en oversættelse af en annonce, indrykket af Joseph Beuys i Frankfurter Rundschau d. 23. december 1978. Oversættelsen blev ganske givet til på et senere tidspunkt, men da den præcise tilblivelsesdato er ukendt og for at bibeholde forbindelsen med den oprindelige tekst, er offentliggørelsesdatoen for sidstnævnte bibeholdt.

Mentioned people:
Rudolf Bahro
William Borm
Karl-Hermann Flach
Otto Graf Lambsdorff
Herbert Gruhl
Eugen Löbl
Wilhelm Schmundt
Rudolf Steiner

Archive:
HC arkiv Møn/HC breve 9

TRANSCRIPTION

Den følgende tekst er en oversættelse af et opråb, som blev offentliggjort første gang i FRANKFURTER RUNDSCHAU den 23. december 1978 som en annonce

Oversættelse: Bjarne Urhammer, 31673068

OPRÅB TIL ALTERNATIVT TÆNKENDE.

Af Joseph Beuys

Dette opråb henvender sig til alle mennesker i den europæiske kultur- og civilisationskreds. Gennembruddet til en ny social fremtid vil kunne lykkes, hvis der i de europæiske områder opstår en bevægelse, som gennem sin fornyelseskraft nedbryder murene mellem øst og vest og tilkaster kløfterne mellem nord og syd. Begyndelsen ville være gjort hvis f.eks. midteuropæerne ville beslutte sig for at handle efter tankeretningen i dette opråb. Hvis vi i dag i vore stater og samfund i Mitteleuropa ville begynde at slå ind på en samlivets og samarbejdets vej, som var i overensstemmelse med tidsfordringerne, så ville dette virke stærkt ind på alle andre steder på jorden.

Før spørgsmålet HVAD KAN VI GØRE? kan besvares, må spørgsmålet: HVORDAN MÅ VI TÆNKE? nærmere behandles, for at den fraseagtige omgang med de højeste menneskelige idealer, som alle parti programmer idag praktiserer, ikke skal videreudvikle sig i grel modsætning til realiteterne i vor erhvervmæssige, politiske og kulturelle virkelighed. Der advares mod hovedløse omsving. Lad os begynde med SELVBESINDELSE. Lad os spørge efter de grunde, som giver anledning til en kursændring og søge efter de ideer, som kan vise os omsvingets nye retning

Vi må efterprøve de begreber, efter hvilke vi har indrettet forholdene i Østen og i Vesten. Lad os overveje om disse begreber har fremmet vor sociale organisme og dens vekselvirkning med den omgivende natur. Om de har ført til realisering af en sund tilværelse, eller om de har gjort menneskeheden syg, tilføjet den skader og været årsag til dens lidelser og endog i dag gør dens overlevelse tvivlsom.

Lad os under omhyggelig betragtning af vore egne behov overveje endnu engang, om principperne for den vestlige kapitalisme og for den østlige kommunisme er i stand til, åbent at optage det i sig, som med stadig større tydelighed rører sig i den nyere tids udviklingsstrøm som den centrale impuls i menneskehedens sjæleliv, og som kommer til udtryk som vilje til konkret selvansvarlighed; eller med andre ord: ikke mere som menneske at være naglet til et forhold mellem befalen og underkastelse, magt og privilegium.

Jeg har gennem mange år tålmodigt forfulgt disse spørgsmål. Men uden hjælp fra mange andre mennesker, som jeg har været sammen med under denne udforskning og erfaring, var jeg vel ikke kommet frem til de svar, som jeg i dette opråb gerne vil meddele. Derfor er disse svar ikke kun "min mening", men derimod det, som talrige andre også har erkendt. Til umiddelbart at tilvejebringe et omsving er der endnu for få. Antallet af mennesker med denne indsigt må øges. Når det lykkes at fortætte det herigennem igangsatte også politisk-organisatorisk og til slut som en **BESLUTTET UDENOMPARLEMENTARISK-PARLEMENTARISK AKTION** at gøre sig gældende, har opråbet nået sit mål. Det drejer sig altså om en **IKKE-VOLDELIG REVOLU-**

[s. 2]

TION, et alternativ baseret på åbenhed overfor fremtiden.

Krisens symptomer.

De problemer, som giver os al mulig anledning til en kursændring i forhold til det bestående tør vel anses for bekendte. Det må være tilstrækkeligt at fremdrage de mest tungtvejende faktorer i en stikordsagtig sammenfatning.

Den militære trussel.

Selv uden aggressive hensigter fra supermagternes side består faren for den atomare verdenstilintetgørelse. Krigsteknologien og arten af det indtil det absurde forøgede våbenarsenal tillader ikke længere en sikker kontrol over det mere og mere uoverskuelige kompleks. Til trods for, at der er opbygget et potentiale, der kan ødelægge jorden hundrede gange, sker der bag kulisserne af såkaldte nedrustningsforhandlinger en skærpelse af det bitre rustningskapløb fra år til år.

Følgen af dette kollektive vanvid er et enormt spild af energi og råstoffer og en gigantisk ødslen med millioner af menneskers kreative evner.

Den økologiske krise

Vort forhold til naturen er kendetegnet derved, at det helt igennem er blevet forstyrret. Faren for den endelige ødelæggelse af det naturgrundlag, på hvilket vi selv står, er overhængende. Vi er på den direkte vej til at nedbryde denne basis, idet vi praktiserer et erhvervssystem, som bygger på en hæmningsløs udplyndring af dette naturgrundlag. Det må siges ganske tydeligt, at det privatkapitalistiske produktionssystem i vesten på dette punkt ikke adskiller sig grundlæggende fra østens statskapitalistiske system. Ødelæggelsen foregår over hele verden.

Mellem bjergværk og losseplads strækker sig den moderne

industricivilisations ensrettede vej, til hvis expansive vækst der ofres flere og flere af det økologiske systems livsnødvendige sammenhænge og kredsløb.

Erhvervslivets krise.

Den ytrer sig i en hel række af symptomer, som dagligt fylder avissiderne og giver stof til nyhedsudsendelserne. Strejke og lock-out. Millioner - på verdensplan - er arbejdsløse, og kan således ikke stille deres færdigheder til rådighed for fællesskabet. Der bliver, for ikke at måtte slagte den hellige ko, "markedsmekanismen", tilintetgjort kæmpelagre af 1.klasses næringsmidler, som hober sig op fra den subventionerede overproduktion, uden rysten på hånden, og samtidig med at tusinder i andre verdensdele dagligt dør af sult

Her drejer det sig ikke om at producere for konsumenternes behov, men om den dygtigt tilslørede nedslidning af ressourcerne.

Denne form for erhvervs politik udleverer mere og mere konsekvent menneskeheden til en klike af multinationale kæmpekoncerner, som ved deres konferenceborde sammen med topfunktionærerne i de kommunistiske statsmonopoler bestemmer over vores skæbne.

Lad os undlade at gå ind på en yderligere karakterisering af det, som konstant bliver holdt op for os som "den monetære krise", "demokratikrisen", "opdragelseskrisen", "energikrisen",

2

[s. 3]

osv. og slutte af med kort at omtale

bevidstheds- og fornuftskrisen.

De fleste mennesker føler sig hjælpeløst udleveret til de forhold, som omgiver dem. Det fører til, at også deres indre liv (inderlighed) bliver ødelagt. I de destruktionsprocesser, som de er underkastet, i sammenfiltringen af statslig og økonomisk magt, i den billige underholdningsindustri's aflednings- og tilsløringsmanøvrer kan disse mennesker ikke længere finde nogen mening med livet.

Især unge mennesker forfalder i voksende antal til alkoholmisbrug, til stofmisbrug, begår selvmord. Hundretusinder bliver ofre for religiøst tilslørede fanatikere. Virkelighedsflugt har højkonjunktur. Modstykket til dette personlighedens identitetstab har kodeordet "efter mig syndfloden", den hensynsløse udlevelen af lystprincippet, den glatte tilpasning for ud af meningsløsheden i det mindste at hente det som er muligt for en selv, så længe livet endnu varer, uden hensyn til hvordan regningen til slut skal betales.

Det er regninger som vores omverden, vores medverden og vores efterverden må kæmpe med. Det er på tide at erstatte "den organiserede ansvarsløshed" som system (Bahro) med et alternativ som hylder udligning og solidaritet.

Krisens årsager.

For at komme tilbage til sagens kerne kan det siges, at årsagen til hele miseren kan ses i to struktur elementer i den samfundsorden, som i det 20. århundrede har vundet herredømmet: PENGENE og STATEN, d.v.s. den rolle, som bliver pengene og staten til del i disse samfundssystemer. Disse to elementer er blevet de egentlige magtmidler. MAGTEN LIGGER HOS DEN, SOM BEHERSKER PENGENE OG/ELLER STATEN.

Kapitalismens pengebegreb er lige så vel grundlag for dette system, som det totalitære statsbegreb er grundlag for kommunismen, sådan som vi har lært den at kende gennem lang tid.

Imidlertid er begge disse begreber i deres konkrete form under de bestående forhold i vesten og i østen gensidigt assimilerede. I vesten skrider tendensen til udvidelse af statsfunktionen frem, medens østen oplever at pengemekanismen, således som kapitalismen har udviklet den, bliver indført.

Skønt der eksisterer tydelige forskelle f.eks. med hensyn til respekt for menneskerettighederne imellem den vestlige og den østlige kapitalisme, så er det dog således, at begge systemer i voksende omfang tenderer mod det destruktive og gennem deres magtmæssige modsætning truer menneskets fremtid på det alvorligste. Derfor er det på tide at "begge bliver afløst af et nyt princip", thi begge er "udlevet" (Gruhl).

Det lader sig hos os også kun gøre gennem en forfatningsændring . Den herskende næsten neurotiske helligholdelse af grundloven gør os blinde, og lammer os overfor nødvendigheden af en videreudvikling af dens hensigter.

Hvorfor skulle man ikke i et samfund, som kendetegnes ved et bestemt niveau i udviklingen af demokrati, på den mest åbenhjertige måde kunne diskutere om den nødvendige videreudvikling? Alt for mange frygter for at blive mistænkt for at være forfatningsfjender. De tillader ikke sig selv at tænke skabende over forbedring af eengang opnåede retsbegreber, på et tidspunkt, hvor bevidsthedsfremskridtet fordrer det. Og det gør det nu.

3

[s. 4]

Facit: KAPITALISMEN OG KOMMUNISMEN HAR FØRT
MENNESKEHEDEN IND I EN BLINDGYDE.

Så ubestrideligt dette er og så vidt udbredt denne indsigt viser sig at være, så ville vi dog være lidet hjulpet hvis ikke der var udarbejdet fornuftige løsningsmodeller, altså ideer til frie, demokratiske, overfor medmennesker og naturgrundlaget solidariske perspektiver med ansvarlighed overfor helheden og fremtiden. Men sådanne løsningsmodeller er udarbejdet. Om en bestemt skal der i det følgende berettes.

Udvejen.

Wilhelm Schmudt har som den centrale nødvendighed for et velfunderet alternativ fordret at "begreberne må ret-tænkes" (ins-Rechte-Denken). Dette mener også Eugen Lobl, Prager-forårets erhvervsteoretiker, når han taler om den uafvendelige "BEGREBERNES REVOLUTION". Schmudt har givet en af sine bøger titlen "Revolution og evolution", og han vil dermed sige: "Først når vi ved at gennemtænke den sociale organismes grund sammenhænge har gennemført begrebernes revolution" banes der en vej for en evolution uden tvang og vilkårlighed.

Netop i kredse med alternativ politisk tænkning finder man desværre endnu ofte den anskuelse, at det ikke drejer sig om begreberne. Denne lemfældige fordom må overvindes, såfremt den nye sociale bevægelse skal opnå en udstråling og blive en politisk kraft. For med begreber er der altid forbundet en meget langtrækkende praksis, og den måde, på hvilken der bliver tænkt over en sagssammenhæng, er afgørende for, hvorledes man behandler denne sagssammenhæng, -hvorledes og om man overhovedet forstår den.

Ved udkastet til et alternativ, d.v.s. en TREDIE VEJ, om hvilken nu også KPI, som det første kommunistiske parti, udtaler sig positivt, går vi ud fra mennesket. Mennesket er skaberen af DEN SOCIALE SKULPTUR og efter dets mål og dets vilje må den sociale organisme være indrettet.

For menneskene gælder i dag, alt efter deres fornemmelse for og erkendelse af menneskeværdighed, tre grundbehov som fremherskende:

1. Man vil FRIT KUNNE UDVIKLE sine anlæg og sin personlighed og FRIT kunne sætte sine evner i forbindelse med sine medmenneskers evner for at nå et mål, der erkendes som MENINGSFYLDT.

2. Han oplever ethvert privilegium som et uantageligt overgreb mod den demokratiske ligeberettigelse. Han har behov for som myndigt menneske i forhold til alle rettigheder og pligter, det være sig i erhvervsmæssige, sociale, politiske eller kulturelle sammenhænge, at gælde for LIGE BLANDT LIGEMÆND, og efter demokratiske principper på alle niveauer og i alle samfundets anliggender at kunne være medbestemmende.

3. Han vil STILLE SIG SOLIDARISK OG FORVENTER SOLIDARITET. Det kan måske virke tvivlsomt, om der heri er et fremherskende behov for tidens mennesker, fordi egoismen i høj grad er det dominerende motiv i den enkeltes handlinger.

En omhyggelig efterprøven viser imidlertid noget andet. Ganske vist står egoismen nok i forgrunden og bestemmer handlingerne, Men: et behov, et tilstræbt ideal er den ikke. Den er en drift, som hersker og behersker. Det man vil er imidlertid: DEN GENSIDIGE HJÆLP PÅ FRIVILLIGT GRUNDLAG.

4

[s. 5]

Når denne solidariske impuls kan opleves som menneskets og menneskehedens ideal, så stiller der sig den opgave, at omforme enhver mekanisme, som i de sociale strukturer idag aktiverer egoismedriften, således at de ikke længere modvirker de indre menneskelige hensigter.

Og disse strukturer omformes således:

Det "integrale system", et nyt arbejdsbegreb, et nyt indkomstbegreb .

Erhvervslivet har i det arbejdsdelte industrisamfund udviklet sig til et - som Eugen Lobl siger - "INTEGRALT SYSTEM". Dette betyder: Menneskene forlader når de arbejder, privatlivets område, husholdningen, og strømmer hen til de sammenkoblede produktionssteder. Resultaterne af deres enkeltindsatser udveksles ikke længere direkte på et "marked" gennem en personlig indsats eller gennem laugene, men udvekslingen sker gennem en sammenvirke af komplekse processer. Slutprodukterne er resultat af den samlede indsats inden for rammerne af VERDENVIRKSOMHEDEN.

Al aktivitet, også hvad angår opdragelse, uddannelse, videnskab, banker, forvaltning, parlamentet, medierne osv. er integreret i helheden.

To processer udgør grundstrukturen i denne erhvervstype: Strømmen af VÆRDIERNE af den KUNNEN, som sættes ind i arbejdet, og strømmen af de åndelige eller fysiske FORBRUGSVÆRDIER. De tekniske produktionsmidler må i denne sammenhæng betragtes som højere udviklede ressourcer.

Ethvert udført arbejde er i princippet ARBEJDE FOR ANDRE. Det betyder at den aktivt virkende på et bestemt sted yder sit bidrag til fremstillingen af værdier, som i sidste ende bliver forbrugt af et af hans medmennesker. Et menneskes arbejde står ikke længere i forbindelse med hans egen konsumeren. Noget andet af lige så afgørende betydning er, at karakteren af det integrale system ikke længere tillader, at den aktivt virkendes

indkomst kan anses for bytteværdien for den ydede indsats. Der gives nemlig ikke længere nogen objektiv målestok for, hvilket bidrag den enkeltes indsats har ydet til dannelsen af en bestemt konsumværdi. Lige så lidt kan man gøre rede for, hvor stor en objektiv andel en enkelt virksomhed bidrager med til et færdigt produkt.

Når vi anerkender denne virkelighed og ikke på grund af denne eller hin interesse ignorerer den, så må vi fastholde, at med overgangen fra VÆRDIBYTT-ERHVERVSLIV (eller pengebytte-erhvervsliv) til INTEGRERET ERHVERVSLIV har forholdene omkring arbejde og indkomst grundlæggende ændret sig.

Ville vi nu alene ud fra denne indsigt drage konsekvenserne, så ville der blot af dette opstå radikale forandringer i de idag givne forudsætninger for erhvervslivet. Den indtægt, som menneskene behøver til opretholdelse og udfoldelse af deres liv, er så ikke længere en afledt størrelse, men derimod en elementær rettighed, en menneskeret, som må ydes for at forudsætningerne kan være til stede, for at menneskene kan virke ansvarligt og selvforpligtende i kredsen af medarbejdere.

For indkomsten som elementær menneskeret er den demokratiske overenskomst efter behovsorienterede synspunkter den form, som vil passe bedst. Også mængden og arten af arbejdet er spørgsmål, som vil blive behandlet og reguleret gennem det demokratiske samarbejde i almindelighed og i arbejdskollektiverne i særdeleshed alt efter deres form for selvforvaltning.

Al eksisterende tvang, uretfærdighed og frustration som

5

[s. 6]

har været en følge af det anakronistiske begreb: "arbejdslønnen", vil dermed forsvinde. Fagforeninger og arbejdsgiverforeninger bliver overflødige. Hvis der forekommer forskelle i indkomster, så vil de være forståelige for alle og demokratisk besluttet. Også de socialpsykologiske følger af lønafhængighedens overvindelse vil være positive. Ingen køber og ingen sælger færdigheder og arbejde. Alle aktivt virkende hører med hensyn til deres indtægter til det demokratiske samfund af ligeberettigede borgere.

Pengenes funktionsforvandling.

Ligesom der ved overgangen til den integrerede erhvervsstruktur er sket en fundamental forvandling i arbejdets væsen, så er der også i pengeprocesserne indtrådt en metamorfose. Men på samme måde som de begreber, der er knyttet til værdibytte-erhvervslivet, blev bibeholdt til

regulering af arbejds- og indkomstforhold, forbliver det også bestemmende for pengesystemets udformning. Derfor kunne pengene ikke indpasse sig ordnende i den sociale organisme.

Dette har givet grunde til udfærdigelsen af mange pengeanalyser ud fra psykologiske, sociologiske, økonomiteoretiske og andre synspunkter. Det har dog alt sammen kun hjulpet lidt. Pengenes magt forblev usvækket. Hvorfor? Fordi vi ikke har ændret pengebegrebet, sådan som det ville kræves i overensstemmelse med udviklingshistorien.

Hvad har ført til den fortsat upåagtede funktionsforvandling for pengene? Med centralbankernes opdukken i den moderne pengeudvikling er denne forvandling indtrådt. Pengene trådte hermed ud af erhvervsværldernes sfære, hvor de tidligere havde tjent som disses universelle byttemiddel. Den nye form for penge emission og -styring ved hjælp af centralbankinstitutionen førte til udviklingen af et kredsløbssystem i den sociale organisme, hvorved den sociale helhed har antaget en kompleksere fremtrædelsesform, i lighed med evolutionsskridtene i biosfæren fra lavere til højere organismer. Pengene konstituerede et nyt funktionssystem. De blev til RETSREGULATIV for alle kreative og forbrugsmæssige processer.

På produktionssiden behøver producenterne penge for at kunne løse deres opgaver. De får dem fra banksystemet som kredit (rente, som idag er sammenkoblet med kreditbegrebet, er resultat af en væsensfremmed pengeopfattelse!).

I producenterens hænder er penge = PRODUKTIONSKAPITAL et retsdokument, som forpligter producenten til at indsætte medarbejdernes færdigheder i arbejdet.

Kommer pengene som indkomst ind i de aktivt virkendes rådighedsområde ændrer de deres retsbetydning. Som KONSUMKAPITAL berettiger de forbrugerne til at erhverve sig konsumværdier.

Dermed flyder pengene tilbage til produktionsområdet og ændrer en sidste gang sin betydning. Nu er de PENGE UDEN SAMMENHÆNG MED BESTEMTE VÆRDIER I ERHVERVSLIVET. De er således ikke forbundet med rettigheder. De anvendes til tilbagebetaling af kreditter, udligning af virksomhedens konti hos kreditbankerne. Da mange virksomheder - som f.eks. skoler og universiteter ikke forlanger nogen pris for deres ydelser, må kontoudligningen mellem virksomhederne, i tilfælde af, at den ene giver underskud og den anden overskud, ske i samarbejde med associationsbanker.

Dette pengebegreb har, når det løftes til det niveau, som den sociale

evolution har nået, gennemgribende konsekvenser. Det opløser magtproblemet, i det omfang det er opstået ud fra pengeforholdene. Man ville ikke indse, at pengesystemet ikke

6

[s. 7]

forblev en del af erhvervslivet, men derimod var blevet en selvstændig funktion indenfor retsområdet, og derfor kunne den gamle romerske ejendomsforestilling vedligeholdes uindskrænket. Dermed kunne også kategorierne "gevinst" og "tab" få gyldighed. Den uindskrænkede tilegnelse af alt, hvad der hænger sammen med produktionsstederne (-midlerne) forblev retsgyldigt.

Uden en eneste statsbyråkratisk forholdsregel eller skattepolitisk akrobatik fører anerkendelsen af det omformede pengebegreb til ophævelsen af såvel ejendoms- som profitprincippet inden for produktionsområdet.

Og hvad bliver der af børsmarkedet, af jordspekulationen, af ågerrenten, af inflationen? De forsvinder på samme måde som truslen om arbejdsløshed. Aktiemarkedet sover ind fra dag til dag uden at et eneste tandhjul af den grund behøver at gå i stå. Og aktionærene, kursspekulanterne jordspekulanterne, vil de mon række deres hellige kostbarheder til menneskeheden på den tilstundene nye tids offeralter? Det vil vise sig. I hvert fald vil enhver finde sin plads i det sociale liv, der hvor hans evner kan sættes ind frit, produktivt og meningsfyldt for helheden.

Hvad angår konsumområdet, stiller sagen sig således, at produktionen vil indrette sig efter forbrugernes behov. Intet profit- eller ejendomshensyn står hæmmende eller afledende i vejen for dette eneste meningsfulde mål for erhvervslivet. Den med det integrale system allerede delvist virkeliggjorte broderlighed - "arbejde er i princippet blevet til arbejde for andres behov" - vil uhindret kunne udfolde sig.

Også på det økologiske spørgsmål falder der et nyt lys. Erhvervsøkologi er selvindlysende, når en fri videnskab, en fri undervisning og en fri informationsformidling indgående har udforsket og formidlet det levendes lovmæssigheder, og belyst dets betydning for menneskene.

Den sociale organismes frihedsbillede.

Det er tænkeligt, at man ville kunne overdrage til staten at styre den samfundsmæssige udvikling, hvis ikke det stod i radikal modsætning til frihedsimpulsen, til kravet om selvbestemmelse, selvansvarlighed og selvforvaltning (decentralisering). Derfor kan det sidste vigtige spørgsmål,

som rejser sig i forbindelse med det billede af et evolutionært alternativ, som Den tredje Vej tegner, nemlig: Hvordan kan det for tvang befriede samfund finde sin udviklingsvej orienteret efter naturnødvendighederne og de menneskelige behov? kun besvares gennem en beskrivelse af "den sociale organismes frihedsbillede"(Schmundt).

Frihed er på den ene side individuelle impulser, det, at udføre handlinger ud fra selvbestemte motiver. På den anden side er selvbestemte handlinger kun frie, når de bliver udført ud fra "indsigt i helhedens livsbetingelser" (Rudolf Steiner).

For den komplekse sammenhæng i vor arbejdsdelte produktion betyder dette, at den enkelte eller hver enkelt virksomhed ud fra sig selv kan have vanskeligt ved at finde de synspunkter, ud fra hvilke en bestemt opgave til opfyldelse af andres behov kan løses på den bedst mulige måde. Derfor er det nødvendigt at bibringe samfundshelheden et nyt funktionssystem: ET SYSTEM AF RÅDGIVENDE KURATORER, et autentisk rådgivningssystem som permanent inspirationskilde.

Det enkelte arbejdskollektiv kan således på bedste måde opnå indsigt i betingelserne for, og sammenhænge og virkningerne af sine handlinger, når det rådfører sig med et kuratorium, i hvilket den demokratisk befuldmægtigede ledelse af virksomheden

7

[s. 8]

sammen med de ledende personer fra andre virksomheder, fra banker, de videnskabelige forskningsinstitutter og også repræsentanter fra den pågældende konsumentgruppe rådgiver om områdets opgaver, mål og udvikling ud fra de videst mulige synspunkter. Beslutningerne må træffes af de i hvert enkelt tilfælde ansvarlige, men beslutningerne kan gennem kuratorernes indsats tages på det mest optimalt saglige grundlag.

Hvad der på denne måde gælder for arbejdskollektivernes associationer indbyrdes spiller også en rolle for grundstrukturen i en enkelt fri virksomhed. Den overvundne modsætning mellem "arbejdsgiver" og "arbejdstager" åbner muligheden for en socialstruktur, hvor der sker en sammenfletning af processerne fra DEN FRIE RÅDGIVNING, DE DEMOKRATISKE OVERENSKOMSTER og endelig DET FÆLLES ARBEJDE for det omgivende samfund.

Retten til det frie erhvervsinitiativ har ethvert menneske. For mennesket er et initiativets væsen. Hvad der er nødvendigt som arbejdsleder er evnen til at vælge medarbejdere efter deres faglige dygtighed og indsigt. Dette giver dog ikke arbejdslederen ret til nogen materielle privilegier eller nogen anden form for ikke-demokratisk legitimeret magt.

Således tegner sig i grundtræk et billede af en Tredje Vejs FRIE VIRKSOMHED inden for et selvforvaltende erhvervsliv og en selvforvaltende kultur, som den demokratiske basisenhed i et efterkapitalistisk og efterkommunistisk NYT SAMFUND MED REAL SOCIALISME.

Statslig lovgivning, regering og forvaltning er begrænset til de funktioner, som har med beslutningen og gennemførelsen af demokratiske rettigheder og pligter, som gælder for alle borgere.

Staten vil skrumpes væsentligt ind. Hvad der bliver tilbage vil vise sig.

HVAD KAN VI GØRE NU FOR AT VIRKELIGGØRE ALTERNATIVET?

Den som stiller sig ansigt til ansigt med dette billede af det evolutionære alternativ, har en klar grundlæggende forståelse af den SOCIALE SKULPTUR, som MENNESKET SOM KUNSTNER arbejder på.

Den, som siger at der må komme en forandring, men som springer over "Begrebernes revolution" og kun løber storm mod de ydre manifestationer af ideologierne vil komme til kort. Han vil enten resignere, lade sig nøje med reformer eller ende i terrorismens blindgyde. Tre former for sejr for systemets strategi.

Når der herefter afsluttende spørges: HVAD KAN VI GØRE? for at vi helt fra grunden sikrer os, at vi når målet med omdannelsen, så må vi gøre os klart: der findes kun een vej, når det bestående skal transformeres - men denne kræver en bred vifte af tiltag.

Den eneste vej er den IKKEVOLDELIGE TRANSFORMATION. Ikke ikkevold fordi vold for tiden eller af bestemte grunde ikke virker befordrende på succesen. Nej, ikkevoldelig af principielle menneskelige-åndeligt-moralske og af politisk-samfundsmæssige grunde.

På den ene side står og falder menneskets værdighed med personens ukrænkelighed, og den, som ikke respekterer dette, forlader det menneskelige niveau. På den anden side er det system, som skal transformeres, opbygget på vold af enhver tænke lig art. Derfor er enhver form for voldsanvendelse et udtryk for en systemkonform holdning, og forstærker således, hvad den vil opløse.

8

[s. 9]

Dette opråb vil opmuntre og anspore til at slå ind på den ikkevoldelige transformations vej. Til dem som hidtil var passive til trods for at de var fyldt med ubehag og utilfredshed lyder opfordringen: BLIV AKTIV. Jeres aktivitet er måske det eneste, som kan lede dem, som er aktive, men som flirter med volden eller allerede anvender vold, tilbage til den ikke-

voldelige vej.

Skønt den anviste "begrebernes revolution" er det centrale i den her fremstillede metode til forandring, behøver den ikke ubetinget at stå ved begyndelsen af alle skridt. Ligeledes er ethvert absolut krav metoden fremmed. Den, som har den nødvendige styrke til konsekvent at gennemtænke marxismens og liberalismens teorier, den kristelige sociallære osv. vil kunne fastslå, at disse teorier helt igennem kommer til de samme resultater som vi.

Denne konsekvente gennemtænkning af historiske tiltag er idag nødvendig. Hvor dette modigt er blevet gennemført, har man kunnet bemærke, hvordan fronterne forskyder sig. Der står Bahro således Karl-Hermann Flach og William Borm nærmere end disse står deres partifælle Lambsdorff og førstnævnte sine fæller, som har anholdt og dømt ham. Den fortsatte omsmelting af forhærdede begrebsformer og teoridannelser er i fuld gang. Det må føre frem til DEN STORE DIALOG, til den interfraktionelle, interdisciplinære og internationale kommunikation mellem de alternative løsningsmodeller.

FREE INTERNATIONAL UNIVERSITY (Fri højskole for kreativitet og interdisciplinær forskning) er det stadige tilbud om organisation og udvikling af denne kommunikation.

"Overfor de mægtiges samlede interesser har kun en medrivende idé en chance, en idé, som er mindst lige så stærk, som den humanistiske var det i de sidste århundrede og den kristelige var i de første århundrede af vor tidsregning"(Gruhl). For at kunne bryde igennem fra de forskellige tiltag, som findes i den nye sociale bevægelse til denne nye "medrivende idé" behøver vi den vedvarende og omfattende dialog.

FREE INTERNATIONAL UNIVERSITY som et organisatorisk centrum for denne forskning, dette arbejde og denne kommunikation består således af alle de grupper og enklaver i vort samfund, hvori menneskene har sluttet sig sammen for sammen at gennemtænke den sociale fremtids spørgsmål. Jo flere mennesker der forbinder sig med dette arbejde, desto mere kraftfuldt gennemgribende vil de alternative ideer kunne gøre sig gældende. Derfor lyder opfordringen: GRUNDLÆG ARBEJDSSTEDER FOR FREE INTERNATIONAL UNIVERSITY, folkets universitet.

Dette alene er dog ikke tilstrækkeligt. Overalt hvor det er muligt, skulle vi beslutte os for alternativ livs- og arbejds-PRAKSIS. Mange har i mindre omfang og i specielle områder gjort en begyndelse. En sammenslutning af alternative erhvervs- og kulturvirksomheder er OPBYGNINGSINITIATIVET AKTION DEN TREDJE VEJ (virksomhedssammenslutning, stiftelse, medlemsorganisation). Enkelte grupper eller virksomheder, som gerne vil

lade deres alternative ideer følge af handlinger opfordres til at styrke dette project.

Et sidste, aktuelt aspekt og måske det vigtigste og afgørende for den ikke-voldelige transformations vej; Hvorledes kan den NYE SOCIALE BEVÆGELSE opnå EN POLITISK DIMENSION?

Hermed er, i hvert fald hvad angår de vestlige demokratier, spørgsmålet stillet, om muligheden af en parlamentarisk aktion. Går vi denne vej, så går vi den kun rigtigt, hvis vi udvikler en NY STIL for det politiske arbejde og for politisk organise-

9

[s. 10]

ring. Kun når vi øver os i denne nye stil, vil vi overvinde de hindringer, som er rejst overfor alternative udviklinger med spærreklausuler og lignende. Det er givetvis nødvendigt, at der også fra parlamenterne - og synligt for hele offentligheden - udgår alternative løsningsmodeller. Men for at dette kan ske må de mennesker, som har udarbejdet sådanne modeller, ind i parlamenterne. Hvordan kommer de der ind? Derved at de koncentrerer deres hele kraft i et FÆLLES VALGINITIATIV.

Afgørende for et sådant forsøg er, hvilken forståelse man har hos den samlede alternativbevægelse. Denne består jo af en fylde af strømninger, initiativer, organisationer, Institutioner osv. Alle har de kun en chance i et samarbejde.

Fælles valginitiativ betyder imidlertid ikke: partiorganisation, partiprogram, partidebatter i den gamle stil. Den enhed som her er brug for kan kun være ENHED I ALSIDIGHEDEN.

Den økologiske bevægelse, fredsbevægelsen, kvindebevægelsen, borgerinitiativbevægelsen, bevægelser for en demokratisk socialisme eller for en human liberalisme, en tredje vej, den antroposofiske bevægelse og den kristligt-konfessionelt orienterede strømning, borgerretsbevægelsen og 3.-verden-bevægelsen, alle må de erkende, at de er bestanddele af den samlede alternativbevægelse; dele, som ikke udelukker og modsiger hinanden, men tværtimod bekræfter og forstærker.

Det er realiteter at der findes marxistiske, katolske, evangeliske, liberale, antroposofiske, økologiske osv. alternative opfattelser og initiativer. På mange væsentlige punkter forefindes imellem dem allerede en høj grad af overensstemmelse.

Dette er basis for enhedens fællesskab. På andre punkter er der ikke-overensstemmelse. Dette er basis for frihed inden for enheden.

Et fælles valginitiativ for den samlede alternativbevægelse er kun

livsdueligt som en SAMLING af mange autonome grupper, som ordner deres indbyrdes forhold i en ånd af AKTIV TOLERANCE. Vore parlamenter savner en sådan unions befriende ånd og liv, UNIONEN FOR DET NYE DEMOKRATI.

Toget, som tager den nye retning, står altså parat. Der tilbydes plads og arbejde for alle.

Henvendelse om information og medarbejde ved projecterne "Free International University", "Opbygningsinitiativet Aktion Den tredje Vej" og "Unionen for Det nye Demokrati" kan rettes til:
FREE INTERNATIONAL UNIVERSITY.

Den følgende tekst er en oversættelse af et opråb, som blev offentliggjort første gang i FRANKFURTER RUNDSCHAU den 23. december 1978 som en annonce
Oversættelse: Bjarne Urhammer, 31673068

OPRÅB TIL ALTERNATIVT TÆNKENDE.

Af Joseph Beuys

Dette opråb henvender sig til alle mennesker i den europæiske kultur- og civilisationskreds. Gennembruddet til en ny social fremtid vil kunne lykkes, hvis der i de europæiske områder opstår en bevægelse, som gennem sin fornyelseskraft nedbryder murene mellem øst og vest og tilkaster kløfterne mellem nord og syd. Begyndelsen ville være gjort hvis f.eks. midteuropæerne ville beslutte sig for at handle efter tankeretningen i dette opråb. Hvis vi i dag i vore stater og samfund i Mitteleuropa ville begynde at slå ind på en samlivets og samarbejdets vej, som var i overensstemmelse med tidsfordringerne, så ville dette virke stærkt ind på alle andre steder på jorden.

Før spørgsmålet HVAD KAN VI GØRE? kan besvares, må spørgsmålet: HVORDAN MÅ VI TÆNKE? nærmere behandles, for at den fraseagtige omgang med de højeste menneskelige idealer, som alle partiprogrammer idag praktiserer, ikke skal videreudvikle sig i grel modsætning til realiteterne i vor erhvervsmæssige, politiske og kulturelle virkelighed.

Der advares mod hovedløse omsving. Lad os begynde med SELVBESINDELSE. Lad os spørge efter de grunde, som giver anledning til en kursændring og søge efter de ideer, som kan vise os omsvingets nye retning.

Vi må efterprøve de begreber, efter hvilke vi har indrettet forholdene i Østen og i Vesten. Lad os overveje om disse begreber har fremmet vor sociale organisme og dens vekselvirkning med den omgivende natur. Om de har ført til realisering af en sund tilværelse, eller om de har gjort menneskeheden syg, tilføjet den skader og været årsag til dens lidelser og endog idag gør dens overlevelse tvivlsom.

Lad os under omhyggelig betragtning af vore egne behov overveje endnu engang, om principperne for den vestlige kapitalisme og for den østlige kommunisme er i stand til, åbent at optage det i sig, som med stadig større tydelighed rører sig i den nyere tids udviklingsstrøm som den centrale impuls i menneskeheden's sjæleliv, og som kommer til udtryk som vilje til konkret selvsvarlighed; eller med andre ord: ikke mere som menneske at være naglet til et forhold mellem befalet og underkastelse, magt og privilegium.

Jeg har gennem mange år tålmodigt forfulgt disse spørgsmål. Men uden hjælp fra mange andre mennesker, som jeg har været sammen med under denne udforskning og erfaring, var jeg vel ikke kommet frem til de svar, som jeg i dette opråb gerne vil meddele. Derfor er disse svar ikke kun "min mening", men derimod det, som talrige andre også har erkendt.

Til umiddelbart at tilvejebringe et omsving er der endnu for få. Antallet af mennesker med denne indsigt må øges. Når det lykkes at fortætte det herigennem igangsatte også politisk-organisatorisk og til slut som en BESLUTTET UDENOMPARLEMENTARISK-PARLEMENTARISK AKTION at gøre sig gældende, har opråbet nået sit mål. Det drejer sig altså om en IKKE-VOLDELIG REVOLU-

TION, et alternativ baseret på åbenhed overfor fremtiden.

Krisens symptomer.

De problemer, som giver os al mulig anledning til en kursændring i forhold til det bestående tør vel anses for bekendte. Det må være tilstrækkeligt at fremdrage de mest tungtvejende faktorer i en stikordsagtig sammenfatning.

Den militære trussel.

Selv uden aggressive hensigter fra supermagternes side består faren for den atomare verdenstilintetgørelse. Krigsteknologien og arten af det indtil det absurde forøgede våbenarsenal tillader ikke længere en sikker kontrol over det mere og mere uoverskuelige kompleks. Til trods for, at der er opbygget et potentiale, der kan ødelægge jorden hundrede gange, sker der bag kulisserne af såkaldte nedrustningsforhandlinger en skærpelse af det bitre rustningskapløb fra år til år.

Følgen af dette kollektive vanvid er et enormt spild af energi og råstoffer og en gigantisk ødslen med millioner af menneskers kreative evner.

Den økologiske krise

Vort forhold til naturen er kendetegnet derved, at det helt igennem er blevet forstyrret. Faren for den endelige ødelæggelse af det naturgrundlag, på hvilket vi selv står, er overhængende. Vi er på den direkte vej til at nedbryde denne basis, idet vi praktiserer et erhvervssystem, som bygger på en hæmningsløs udplyndring af dette naturgrundlag. Det må siges ganske tydeligt, at det privatkapitalistiske produktionssystem i vesten på dette punkt ikke adskiller sig grundlæggende fra østens statskapitalistiske system. Ødelæggelsen foregår over hele verden.

Mellem bjergværk og losseplads strækker sig den moderne industricivilisations ensrettede vej, til hvis expansive vækst der ofres flere og flere af det økologiske systems livsnødvendige sammenhænge og kredsløb.

Erhvervslivets krise.

Den ytrer sig i en hel række af symptomer, som dagligt fylder avissiderne og giver stof til nyhedsudsendelserne. Strejke og lock-out. Millioner - på verdensplan - er arbejdsløse, og kan således ikke stille deres færdigheder til rådighed for fællesskabet. Der bliver, for ikke at måtte slagte den hellige ko, "markedsmekanismen", tilintetgjort kæmpelagre af 1.klasses næringsmidler, som hober sig op fra den subventionerede overproduktion, uden rysten på hånden, og samtidig med at tusinder i andre verdensdele dagligt dør af sult.

Her drejer det sig ikke om at producere for konsumenternes behov, men om den dygtigt tilslørede nedslidning af ressourcerne.

Denne form for erhvervspolitik udleverer mere og mere konsekvent menneskeheden til en klike af multinationale kæmpekonger, som ved deres konferenceborde sammen med topfunktionærerne i de kommunistiske statsmonopoler bestemmer over vores skæbne.

Lad os undlade at gå ind på en yderligere karakterisering af det, som konstant bliver holdt op for os som "den monetære krise", "demokratikrisen", "opdragelseskrisen", "energikrisen",

osv. og slutte af med kort at omtale

bevidstheds- og fornuftskrisen.

De fleste mennesker føler sig hjælpeløst udleveret til de forhold, som omgiver dem. Det fører til, at også deres indre liv (inderlighed) bliver ødelagt. I de destruktionsprocesser, som de er underkastet, i sammenfiltringen af statslig og økonomisk magt, i den billige underholdningsindustri's aflednings- og tilsløringsmanøvrer kan disse mennesker ikke længere finde nogen mening med livet.

Især unge mennesker forfalder i voksende antal til alkoholmisbrug, til stofmisbrug, begår selvmord. Hundretdusinder bliver ofre for religiøst tilslørede fanatikere. Virkelighedsflugt har højkonjunktur. Modstykket til dette personlighedens identitetstab har kodeordet "efter mig syndfloden", den hensynsløse udlevning af lystprincippet, den glatte tilpasning for ud af meningsløsheden i det mindste at hente det som er muligt for en selv, så længe livet endnu varer, uden hensyn til hvordan regningen til slut skal betales.

Det er regninger som vores omverden, vores medverden og vores efterverden må kæmpe med. Det er på tide at erstatte "den organiserede ansvarsløshed" som system (Bahro) med et alternativ som hylder udligning og solidaritet.

Krisens årsager.

For at komme tilbage til sagens kerne kan det siges, at årsagen til hele miseren kan ses i to strukturelementer i den samfundsorden, som i det 20. århundrede har vundet herredømmet: PENGENE og STATEN, d.v.s. den rolle, som bliver pengene og staten til del i disse samfundssystemer. Disse to elementer er blevet de egentlige magtmidler. MAGTEN LIGGER HOS DEN, SOM BEHERSKER PENGENE OG/ELLER STATEN. Kapitalismens pengebegreb er lige så vel grundlag for dette system, som det totalitære statsbegreb er grundlag for kommunismen, sådan som vi har lært den at kende gennem lang tid.

Imidlertid er begge disse begreber i deres konkrete form under de bestående forhold i vesten og i østen gensidigt assimilerede. I vesten skrider tendensen til udvidelse af statsfunktionen frem, medens østen oplever at pengemekanismen, således som kapitalismen har udviklet den, bliver indført.

Skønt der eksisterer tydelige forskelle f.eks. med hensyn til respekt for menneskerettighederne imellem den vestlige og den østlige kapitalisme, så er det dog således, at begge systemer i voksende omfang tenderer mod det destruktive og gennem deres magtmæssige modsætning truer menneskets fremtid på det alvorligste. Derfor er det på tide at "begge bliver afløst af et nyt princip", thi begge er "udlevet" (Gruhl).

Det lader sig hos os også kun gøre gennem en forfatningsændring.

Den herskende næsten neutotiske helligholdelse af grundloven gør os blinde, og lammer os overfor nødvendigheden af en videreudvikling af dens hensigter.

Hvorfor skulle man ikke i et samfund, som kendetegnes ved et bestemt niveau i udviklingen af demokrati, på den mest åbenhjertige måde kunne diskutere om den nødvendige videreudvikling? Alt for mange frygter for at blive mistænkt for at være forfatningsfjender. De tillader ikke sig selv at tænke skabende over forbedring af eengang opnåede retsbegreber, på et tidspunkt, hvor bevidsthedsfremskridtet fordrer det. Og det gør det nu.

Facit: KAPITALISMEN OG KOMMUNISMEN HAR FØRT MENNESKEHEDEN
IND I EN BLINDGYDE.

Så ubestrideligt dette er og så vidt udbredt denne indsigt viser sig at være, så ville vi dog være lidet hjulpet hvis ikke der var udarbejdet fornuftige løsningsmodeller, altså ideer til frie, demokratiske, overfor medmennesker og naturgrundlaget solidariske perspektiver med ansvarlighed overfor helheden og fremtiden. Men sådanne løsningsmodeller er udarbejdet. Om en bestemt skal der i det følgende berettes.

Udvejen.

Wilhelm Schmundt har som den centrale nødvendighed for et velfunderet alternativ fordret at "begreberne må ret-tænkes" (ins-Rechte-Denken). Dette mener også Eugen Löbl, Prager-forårets erhvervsteoretiker, når han taler om den uafvendelige "BEGREBERNES REVOLUTION". Schmundt har givet en af sine bøger titlen "Revolution og evolution", og han vil dermed sige: "Først når vi ved at gennemtænke den sociale organismes grundsammenhænge har gennemført "begrebernes revolution" banes der en vej for en evolution uden tvang og vilkårlighed.

Netop i kredse med alternativ politisk tænkning finder man desværre endnu ofte den anskuelse, at det ikke drejer sig om begreberne. Denne lemfældige fordom må overvindes, såfremt den nye sociale bevægelse skal opnå en udstråling og blive en politisk kraft. For med begreber er der altid forbundet en meget langtrækkende praksis, og den måde, på hvilken der bliver tænkt over en sagssammenhæng, er afgørende for, hvorledes man behandler denne sagssammenhæng, -hvorledes og om man overhovedet forstår den.

Ved udkastet til et alternativ, d.v.s. en TREDIE VEJ, om hvilken nu også KPI, som det første kommunistiske parti, udtaler sig positivt, går vi ud fra mennesket. Mennesket er skaberen af DEN SOCIALE SKULPTUR og efter dets mål og dets vilje må den sociale organisme være indrettet.

For menneskene gælder i dag, alt efter deres fornemmelse for og erkendelse af menneskeverdighed, tre grundbehov som fremherskende:

1. Man vil FRIT KUNNE UDVIKLE sine anlæg og sin personlighed og FRIT kunne sætte sine evner i forbindelse med sine medmenneskers evner for at nå et mål, der erkendes som MENINGSFYLDT.
2. Han oplever ethvert privilegium som et uantageligt overgreb mod den demokratiske ligeberettigelse. Han har behov for som myndigt menneske i forhold til alle rettigheder og pligter, det være sig i erhvervsmæssige, sociale, politiske eller kulturelle sammenhænge, at gælde for LIGE BLANDT LIGEMÆND, og efter demokratiske principper på alle niveauer og i alle samfundets anliggender at kunne være medbestemmende.
3. Han vil STILLE SIG SOLIDARISK OG FORVENTER SOLIDARITET. Det kan måske virke tvivlsomt, om der heri er et fremherskende behov for tidens mennesker, fordi egoismen i høj grad er det dominerende motiv i den enkeltes handlinger.

En omhyggelig efterprøven viser imidlertid noget andet. Ganske vist står egoismen nok i forgrunden og bestemmer handlingerne, Men: et behov, et tilstræbt ideal er den ikke. Den er en drift, som hersker og behersker. Det man vil er imidlertid: DEN GENSIDIGE HJÆLP PÅ FRIVILLIGT GRUNDLAG.

Når denne solidariske impuls kan opleves som menneskets og menneskeheds ideal, så stiller der sig den opgave, at omforme enhver mekanisme, som i de sociale strukturer idag aktiverer egoismedriften, således at de ikke længere modvirker de indre menneskelige hensigter.

Og disse strukturer omformes således:

Det "integrale system", et nyt arbejdsbegreb, et nyt indkomstbegreb.

Erhvervslivet har i det arbejdsdelte industrisamfund udviklet sig til et - som Eugen Löbl siger - "INTEGRALT SYSTEM". Dette betyder: Menneskene forlader når de arbejder, privatlivets område, husholdningen, og strømmer hen til de sammenkoblede produktionssteder. Resultaterne af deres enkeltindsatser udveksles ikke længere direkte på et "marked" gennem en personlig indsats eller gennem laugene, men udvekslingen sker gennem en sammenvirke af komplekse processer. Slutprodukterne er resultat af den samlede indsats inden for rammerne af VERDENSVIRKSOMHEDEN.

Al aktivitet, også hvad angår opdragelse, uddannelse, viden-skab, banker, forvaltning, parlamentet, medierne osv. er integreret i helheden.

To processer udgør grundstrukturen i denne erhvervstype: Strømmen af VÆRDIERNE af den KUNNEN, som sættes ind i arbejdet, og strømmen af de åndelige eller fysiske FORBRUGSVÆRDIER. De tekniske produktionsmidler må i denne sammenhæng betragtes som højere udviklede ressourcer.

Enhvert udført arbejde er i princippet ARBEJDE FOR ANDRE. Det betyder at den aktivt virkende på et bestemt sted yder sit bidrag til fremstillingen af værdier, som i sidste ende bliver forbrugt af et af hans medmennesker. Et menneskes arbejde står ikke længere i forbindelse med hans egen konsument.

Noget andet af lige så afgørende betydning er, at karakteren af det integrale system ikke længere tillader, at den aktivt virkendes indkomst kan anses for bytteværdien for den ydede indsats. Der gives nemlig ikke længere nogen objektiv målestok for, hvilket bidrag den enkeltes indsats har ydet til dannelsen af en bestemt konsumværdi. Lige så lidt kan man gøre rede for, hvor stor en objektiv andel en enkelt virksomhed bidrager med til et færdigt produkt.

Når vi anerkender denne virkelighed og ikke på grund af denne eller hin interesse ignorerer den, så må vi fastholde, at med overgangen fra VÆRDIBYTT-ERHVERVSLIV (eller pengebytt-erhvervsliv) til INTEGRERET ERHVERVSLIV har forholdene omkring arbejde og indkomst grundlæggende ændret sig.

Ville vi nu alene ud fra denne indsigt drage konsekvenserne, så ville der blot af dette opstå radikale forandringer i de idag givne forudsætninger for erhvervslivet. Den indtægt, som menneskene behøver til opretholdelse og udfoldelse af deres liv, er så ikke længere en afledt størrelse, men derimod en elementær rettighed, en menneskeret, som må ydes for at forudsætningerne kan være til stede, for at menneskene kan virke ansvarligt og selvforpligtende i kredsen af medarbejdere.

For indkomsten som elementær menneskeret er den demokratiske overenskomst efter behovsorienterede synspunkter den form, som vil passe bedst. Også mængden og arten af arbejdet er spørgsmål, som vil blive behandlet og reguleret gennem det demokratiske samarbejde i almindelighed og i arbejdskollektiverne i særdeleshed alt efter deres form for selvforvaltning.

Al eksisterende tvang, uretfærdighed og frustration som

har været en følge af det anakronistiske begreb: "arbejdslønnen", vil dermed forsvinde. Fagforeninger og arbejdsgiverforeninger bliver overflødige. Hvis der forekommer forskelle i indkomster, så vil de være forståelige for alle og demokratisk besluttet. Også de socialpsykologiske følger af lønafhængighedens overvindelse vil være positive. Ingen køber og ingen sælger færdigheder og arbejde. Alle aktivt virkende hører med hensyn til deres indtægter til det demokratiske samfund af ligeberettigede borgere.

Pengenes funktionsforvandling.

Ligesom der ved overgangen til den integrerede erhvervsstruktur er sket en fundamental forvandling i arbejdets væsen, så er der også i pengeprocesserne indtrådt en metamorfose. Men på samme måde som de begreber, der er knyttet til værdibytte-erhvervslivet, blev bibeholdt til regulering af arbejds- og indkomstforhold, forbliver det også bestemmende for pengesystemets udformning. Derfor kunne pengene ikke indpasse sig ordnende i den sociale organisme.

Dette har givet grunde til udfærdigelsen af mange pengeanalyser ud fra psykologiske, sociologiske, økonomiteoretiske og andre synspunkter. Det har dog alt sammen kun hjulpet lidt. Pengenes magt forblev usvækket. Hvorfor? Fordi vi ikke har ændret pengebegrebet, sådan som det ville kræves i overensstemmelse med udviklingshistorien.

Hvad har ført til den fortsat upåagtede funktionsforvandling for pengene? Med centralbankernes opdukken i den moderne pengeudvikling er denne forvandling indtrådt. Pengene trådte hermed ud af erhvervsverdiernes sfære, hvor de tidligere havde tjent som disses universelle byttemiddel.

Den nye form for pengeemission og -styring ved hjælp af centralbankinstitutionen førte til udviklingen af et kredsløbssystem i den sociale organisme, hvorved den sociale helhed har antaget en mere kompleks fremtrædelsesform, i lighed med evolutionsskridtene i biosfæren fra lavere til højere organismer. Pengene konstituerede en nyt funktionssystem. De blev til RETSREGULATIV for alle kreative og forbrugsmæssige processer.

På produktionssiden behøver producenterne penge for at kunne løse deres opgaver. De får dem fra banksystemet som kredit (rente, som idag er sammenkoblet med kreditbegrebet, er resultat af en væsensfremmed pengeopfattelse!).

I producenterens hænder er penge = PRODUKTIONSKAPITAL et retsdokument, som forpligter producenten til at indsætte medarbejdernes færdigheder i arbejdet.

Kommer pengene som indkomst ind i de aktivt virkendes rådighedsområde ændrer de deres retsbetydning. Som KONSUMKAPITAL berettiger de forbrugerne til at erhverve sig konsumværdier.

Dermed flyder pengene tilbage til produktionsområdet og ændrer en sidste gang sin betydning. Nu er de PENGE UDEN SAMMENHÆNG MED BESTEMTE VÆRDIER I ERHVERVSLIVET. De er således ikke forbundet med rettigheder. De anvendes til tilbagebetaling af kreditter, udligning af virksomhedens konti hos kreditbankerne. Da mange virksomheder - som f.eks. skoler og universiteter - ikke forlanger nogen pris for deres ydelser, må kontoudligningen mellem virksomhederne, i tilfælde af, at den ene giver underskud og den anden overskud, ske i samarbejde med associationsbanker.

Dette pengebegreb har, når det løftes til det niveau, som den sociale evolution har nået, gennemgribende konsekvenser. Det opløser magtproblemet, i det omfang det er opstået ud fra pengeforholdene. Man ville ikke indse, at pengesystemet ikke

forblev en del af erhvervslivet, men derimod var blevet en selvstændig funktion indenfor retsområdet, og derfor kunne den gamle romerske ejendomsforestilling vedligeholdes uindskrænket. Dermed kunne også kategorierne "gevinst" og "tab" få gyldighed. Den uindskrænkede tilegnelse af alt, hvad der hænger sammen med produktionsstederne (-midlerne) forblev retsgyldigt.

Uden en eneste statsbyråkratisk forholdsregel eller skattepolitisk akrobatik fører anerkendelsen af det omformede pengebegreb til ophævelsen af såvel ejendoms- som profitprincippet inden for produktionsområdet.

Og hvad bliver der af børsforretningerne, af jordspekulationen, af ågerrenten, af inflationen? De forsvinder på samme måde som truslen om arbejdsløshed. Aktiemarkedet sover ind fra dag til dag uden at et eneste tandhjul af den grund behøver at gå i stå. Og aktionærerne, kursspekulanterne jordspekulanterne, vil de mon række deres hellige kostbarheder til menneskeheden på den tilstundene nye tids offeralter? Det vil vise sig. I hvert fald vil enhver finde sin plads i det sociale liv, der hvor hans evner kan sættes ind frit, produktivt og meningsfyldt for helheden.

Hvad angår konsumområdet, stiller sagen sig således, at produktionen vil indrette sig efter forbrugernes behov. Intet profit- eller ejendomshensyn står hæmmende eller afledende i vejen for dette eneste meningsfyldte mål for erhvervslivet. Den med det integrale system allerede delvist virkeliggjorte broderlighed - "arbejde er i princippet blevet til arbejde for andres behov" - vil uhindret kunne udfolde sig.

Også på det økologiske spørgsmål falder der et nyt lys. Erhvervsøkologi er selvindlysende, når en fri videnskab, en fri undervisning og en fri informationsformidling indgående har udforsket og formidlet det levendes lovmæssigheder, og belyst dets betydning for menneskene

Den sociale organismes frihedsbillede.

Det er tænkeligt, at man ville kunne overdrage til staten at styre den samfundsmæssige udvikling, hvis ikke det stod i radikal modsætning til frihedsimpulsen, til kravet om selvbestemmelse, selvansvarlighed og selvforvaltning (decentralisering). Derfor kan det sidste vigtige spørgsmål, som rejser sig i forbindelse med det billede af et evolutionært alternativ, som Den tredje Vej tegner, nemlig: Hvordan kan det for tvang befrieede samfund finde sin udviklingsvej orienteret efter naturnødvendighederne og de menneskelige behov? kun besvares gennem en beskrivelse af "den sociale organismes frihedsbillede" (Schmundt).

Frihed er på den ene side individuelle impulser, det, at udføre handlinger ud fra selvbestemte motiver. På den anden side er selvbestemte handlinger kun frie, når de bliver udført ud fra "indsigt i helhedens livsbetingelser" (Rudolf Steiner).

For den komplekse sammenhæng i vor arbejdsdelte produktion betyder dette, at den enkelte eller hver enkelt virksomhed ud fra sig selv kan have vanskeligt ved at finde de synspunkter, ud fra hvilke en bestemt opgave til opfyldelse af andres behov kan løses på den bedst mulige måde. Derfor er det nødvendigt at bibringe samfundshelheden et nyt funktionssystem: ET SYSTEM AF RÅDGIVENDE KURATORER, et autentisk rådgivningssystem som permanent inspirationskilde.

Det enkelte arbejdskollektiv kan således på bedste måde opnå indsigt i betingelserne for, og sammenhængene og virkningerne af sine handlinger, når det rådfører sig med et kuratorium, i hvilket den demokratisk befuldmægtigede ledelse af virksomheden

sammen med de ledende personer fra andre virksomheder, fra banker, de videnskabelige forskningsinstitutter og også repræsentanter fra den pågældende konsumentgruppe rådgiver om rådets opgaver, mål og udvikling ud fra de videst mulige synspunkter. Beslutningerne må træffes af de i hvert enkelt tilfælde ansvarlige, men beslutningerne kan gennem kuratorernes indsats tages på det mest optimalt saglige grundlag.

Hvad der på denne måde gælder for arbejdskollektivernes associationer indbyrdes spiller også en rolle for grundstrukturen i en enkelt fri virksomhed. Den overvundne modsætning mellem "arbejdsgiver" og "arbejdstager" åbner muligheden for en socialstruktur, hvor der sker en sammenfletning af processerne fra DEN FRIE RÅDGIVNING, DE DEMOKRATISKE OVERENSKOMSTER og endelig DET FÆLLES ARBEJDE for det omgivende samfund.

Retten til det frie erhvervsinitiativ har ethvert menneske. For mennesket er et initiativets væsen. Hvad der er nødvendigt som arbejdsleder er evnen til at vælge medarbejdere efter deres faglige dygtighed og indsigt. Dette giver dog ikke arbejdslederen ret til nogen materielle privilegier eller nogen anden form for ikke-demokratisk legitimeret magt.

Således tegner sig i grundtræk et billede af en Tredie Vejs FRIE VIRKSOMHED inden for et selvforvaltende erhvervsliv og en selvforvaltende kultur, som den demokratiske basisenhed i et efterkapitalistisk og efterkommunistisk NYT SAMFUND MED REAL SOCIALISME.

Statslig lovgivning, regering og forvaltning er begrænset til de funktioner, som har med beslutningen og gennemførelsen af demokratiske rettigheder og pligter, som gælder for alle borgere.

Staten vil skrumpes væsentligt ind. Hvad der bliver tilbage vil vise sig.

HVAD KAN VI GØRE NU FOR AT VIRKELIGGØRE ALTERNATIVET?

Den som stiller sig ansigt til ansigt med dette billede af det evolutionære alternativ, har en klar grundlæggende forståelse af den SOCIALE SKULPTUR, som MENNESKET SOM KUNSTNER arbejder på.

Den, som siger at der må komme en forandring, men som springer over "Begrebernes revolution" og kun løber storm mod de ydre manifestationer af ideologierne vil komme til kort. Han vil enten resignere, lade sig nøje med reformer eller ende i terrorismens blindgyde. Tre former for sejr for systemets strategi.

Når der herefter afsluttende spørges: HVAD KAN VI GØRE? for at vi helt fra grunden sikrer os, at vi når målet med omdannelsen, så må vi gøre os klart: der findes kun een vej, når det bestående skal transformeres - men denne kræver en bred vifte af tiltag.

Den eneste vej er den IKKEVOLDELIGE TRANSFORMATION. Ikke ikkevold fordi vold for tiden eller af bestemte grunde ikke virker befordrende på succes. Nej, ikkevoldelig af principielle menneskelige-åndeligt-moralske og af politisk-samfundsmæssige grunde.

På den ene side står og falder menneskets værdighed med personens ukrænelighed, og den, som ikke respekterer dette, forlader det menneskelige niveau. På den anden side er det system, som skal transformeres, opbygget på vold af enhver tænkelig art. Derfor er enhver form for voldsanvendelse et udtryk for en systemkonform holdning, og forstærker således, hvad den vil opløse.

Dette opråb vil opmuntre og anspore til at slå ind på den ikkevoldelige transformations vej. Til dem som hidtil var passive til trods for at de var fyldt med ubehag og utilfredshed lyder opfordringen: BLIV AKTIV. Jeres aktivitet er måske det eneste, som kan lede dem, som er aktive, men som flirter med volden eller allerede anvender vold, tilbage til den ikke-voldelige vej.

Skønt den anviste "begrebernes revolution" er det centrale i den her fremstillede metode til forandring, behøver den ikke ubetinget at stå ved begyndelsen af alle skridt. Ligeledes er ethvert absolut krav metoden fremmed. Den, som har den nødvendige styrke til konsekvent at gennemtænke marxismens og liberalismens teorier, den kristelige sociallære osv. vil kunne fastslå, at disse teorier helt igennem kommer til de samme resultater som vi.

Denne konsekvente gennemtænkning af historiske tiltag er idag nødvendig. Hvor dette modigt er blevet gennemført, har man kunnet bemærke, hvordan fronterne forskyder sig. Der står Bahro således Karl-Hermann Flach og William Born nærmere end disse står deres partifælle Lambsdorff og førstnævnte sine fæller, som har anholdt og dømt ham.

Den fortsatte omseltning af forhærdede begrebsformer og teoridannelser er i fuld gang. Det må føre frem til DEN STORE DIALOG, til den interfraktionelle, interdisciplinære og internationale kommunikation mellem de alternative løsningsmodeller.

FREE INTERNATIONAL UNIVERSITY (Fri højskole for kreativitet og interdisciplinær forskning) er det stadige tilbud om organisation og udvikling af denne kommunikation.

"Overfor de mægtiges samlede interesser har kun en medrivende idé en chance, en idé, som er mindst lige så stærk, som den humanistiske var det i de sidste århundrede og den kristelige var i de første århundrede af vor tidsregning" (Gruhl). For at kunne bryde igennem fra de forskellige tiltag, som findes i den nye sociale bevægelse til denne nye "medrivende idé" behøver vi den vedvarende og omfattende dialog.

FREE INTERNATIONAL UNIVERSITY som et organisatorisk centrum for denne forskning, dette arbejde og denne kommunikation består således af alle de grupper og enklaver i vort samfund, hvori menneskene har sluttet sig sammen for sammen at gennemtænke den sociale fremtids spørgsmål. Jo flere mennesker der forbinder sig med dette arbejde, desto mere kraftfuldt gennemgribende vil de alternative ideer kunne gøre sig gældende. Derfor lyder opfordringen: GRUNDLÆG ARBEJDSSTEDER FOR FREE INTERNATIONAL UNIVERSITY, folkets universitet.

Dette alene er dog ikke tilstrækkeligt. Overalt hvor det er muligt, skulle vi beslutte os for alternativ livs- og arbejds-PRAKSIS. Mange har i mindre omfang og i specielle områder gjort en begyndelse. En sammenslutning af alternative erhvervs- og kulturvirksomheder er OPBYGNINGSINITIATIVET AKTION DEN TREDIE VEJ (virksomhedssammenslutning, stiftelse, medlemsorganisation). Enkelte grupper eller virksomheder, som gerne vil lade deres alternative ideer følge af handlinger opfordres til at styrke dette project.

Et sidste, aktuelt aspekt og måske det vigtigste og afgørende for den ikke-voldelige transformations vej; Hvorledes kan den NYE SOCIALE BEVÆGELSE opnå EN POLITISK DIMENSION?

Hermed er, i hvert fald hvad angår de vestlige demokratier, spørgsmålet stillet, om muligheden af en parlamentarisk aktion. Går vi denne vej, , så går vi den kun rigtigt, hvis vi udvikler en NY STIL for det politiske arbejde og for politisk organisering.

ring. Kun når vi øver os i denne nye stil, vil vi overvinde de hindringer, som er rejst overfor alternative udviklinger med spørreklausuler og lignende.

Det er givetvis nødvendigt, at der også fra parlamenterne - og synligt for hele offentligheden - udgår alternative løsningsmodeller. Men for at dette kan ske må de mennesker, som har udarbejdet sådanne modeller, ind i parlamenterne. Hvordan kommer de der ind? Derved at de koncentrerer deres hele kraft i et FÆLLES VALGINITIATIV.

Afgørende for et sådant forsøg er, hvilken forståelse man har hos den samlede alternativbevægelse. Denne består jo af en fylde af strømninger, initiativer, organisationer, Institutioner osv. Alle har de kun en chance i et samarbejde.

Fælles valginitiativ betyder imidlertid ikke: partiorganisation, parti-program, partidebatter i den gamle stil. Den enhed som her er brug for kan kun være ENHED I ALSIDIGHEDEN.

Den økologiske bevægelse, fredsbevægelsen, kvindebevægelsen, borgerinitiativbevægelsen, bevægelser for en demokratisk socialisme eller for en human liberalisme, en tredje vej, den antroposofiske bevægelse og den kristligt-konfessionelt orienterede strømning, borgerretsbevægelsen og 3.-verden-bevægelsen, alle må de erkende, at de er bestanddele af den samlede alternativbevægelse; dele, som ikke udelukker og modsiger hinanden, men tværtimod bekræfter og forstærker.

Det er realiteter at der findes marxistiske, katolske, evangeliske, liberale, antroposofiske, økologiske osv. alternative opfattelser og initiativer. På mange væsentlige punkter forefindes imellem dem allerede en høj grad af overensstemmelse. Dette er basis for enhedens fællesskab. På andre punkter er der ikke-overensstemmelse. Dette er basis for frihed inden for enheden.

Et fælles valginitiativ for den samlede alternativbevægelse er kun livsdueligt som en SAMLING af mange autonome grupper, som ordner deres indbyrdes forhold i en ånd af AKTIV TOLERANCE. Vore parlamenter savner en sådan unions befriende ånd og liv, UNIONEN FOR DET NYE DEMOKRATI.

Toget, som tager den nye retning, står altså parat. Der tilbydes plads og arbejde for alle.

Henvendelse om information og medarbejde ved projecterne "Free International University", "Opbygningsinitiativet Aktion Den tredje Vej" og "Unionen for Det nye Demokrati" kan rettes til:

FREE INTERNATIONAL UNIVERSITY.